

BHMAGAZINO

20

Συνέντευξη

ΤΑΤΙΑΝΑ ΑΒΕΡΩΦ

«ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΜΠΕΛΑΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΔΩΡΟ»

Η συγγραφέας και διευθύντρια της Πινακοθήκης Ε. Αβέρωφ επανέρχεται στα ελληνικά γράμματα με ένα αστυνομικό μυθιστόρημα και μιλάει για τη σύγχρονη πραγματικότητα, την έμπνευση από την πατρώα γη και το βαρύ επώνυμό της.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Υπάρχουν πολλές αφορμές για να διασταυρωθεί μια δημοσιογράφος με την Τατιάνα Αβέρωφ. Για παράδειγμα, τον Σεπτέμβριο που μας πέρασε εγκαινιάστηκε στην Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ στο Μέτσοβο, όπου είναι διευθύντρια, μια σπουδαία όσο και σπάνια έκθεση, μια αναδρομική του σημαντικότερου αλλά παραγνωρισμένου ζωγράφου Μιχάλη Οικονόμου (1884-1933). Μάλιστα, την προηγούμενη φορά που μιλήσαμε ήταν με την αφορμή της συμπλήρωσης των τριάντα χρόνων λειτουργίας αυτής της πολύτιμης κιβωτού έργων τέχνης με Έλληνες ζωγράφους του 19ου και 20ού αιώνα. Αυτή τη φορά η αφορμή έχει να κάνει με τη συγγραφική της ιδιότητα, καθώς πρόσφατα κυκλοφόρησε το έβδομο βιβλίο της με τίτλο «Silver Alert» (εκδ. Μεταίχμιο) και δεύτερο αστυνομικό μυθιστόρημά της, το οποίο λαμβάνει χώρα σε ένα γραφικό κεφαλοχώρι στα βουνά της Ηπείρου. Εκεί όπου εξαφανίζεται η σύζυγος ενός τοπικού παράγοντα και καλείται να εξιχνιάσει την υπόθεση ο αστυνόμες Περικλής Γαλάνης, γνωστός στους αναγνώστες της, όπως και άλλοι χαρακτήρες του βιβλίου, από το πρώτο ποίρ της «Εγκλημα στον Παράδεισο» (από τις ίδιες εκδόσεις), το οποίο είχε κυκλοφορήσει το 2017.

Εχετε λοιπόν κατά νου να γράψετε μια τριλογία αστυνομικών μυθιστορημάτων;

«Οχι, δεν είχα σκοπό να γράψω ένα δεύτερο αστυνομικό μυθιστόρημα, αλλά προέκυψε από μια σύμπτωση που ήταν πολύ αστεία. Είχα τέσσερα θέματα που επεξεργάζομουν για επόμενο βιβλίο και δεν είχα καταλήξει πούθενά. Η μια ιδέα είχε κάποια σχέση με το θέμα της αρχαιοκαπηλίας και θυμάμαι ότι την είχα στον νου μου καθώς βρισκόμουν στο αυτοκίνητο προς Μέτσοβο πριν από περίπου πέντε χρόνια. Μόλις έφτασα, λοιπόν, έμαθα για μια απίστευτη υπόθεση αρχαιοκαπηλίας που ακουγόταν εκείνον τον καιρό, μάλιστα λεγόταν ότι ήταν μπλεγμένες και κάποιες εξέχουσες προσωπικότητες της περιοχής, και το πήρα σαν σημάδι. Επείτα, μου άρεσε η ατμόσφαιρα του πρώτου αστυνομικού βιβλίου, συμπαθούσα τους ήρωές μου και ήθελα να τους ξαναβρώ, όπως και τον χώρο που μου δίνει αυτό το λογοτεχνικό είδος για να μιλήσω για τα

κακώς κείμενα της μικρής κοινότητας. Δεν θα έγραφα ποτέ αστυνομικό στην πόλη. Δεν με ενδιαφέρει και ούτε θεωρώ ότι είμαι γνώστρια της αστυνομικής λογοτεχνίας πέρα από την Αγκαθα Κρίστι που διάβαζα πολύ στα 18 μου».

Η αστυνομική λογοτεχνία συχνά παραγνωρίζεται ή δεν θεωρείται αρκετά σοβαρή. Εσάς ποια είναι η γνώμη σας;
«Ίσως και δικαίως, αλλά τα τελευταία χρόνια έχει μεγάλη δημοφιλία. Μου άρεσε πολύ το τελευταίο βιβλίο της Χίλντας Παπαδημητρίου "Ενοχος μέχρι αποδείξεως του εναντίου" που πήρε και το Ειδικό Κρατικό Βραβείο για το 2022, μια διάκριση που συνήθως δεν δίνεται σε αυτό το λογοτεχνικό είδος».

Η υπόθεση, όπως και στο προηγούμενο βιβλίο σας, δι-αδραματίζεται σε ένα ηπειρώτικο χωριό που μοιάζει με το Μέτσοβο. Η σχέση σας με την περιοχή σας δυσκόλεψε στη συγγραφή, είχατε στο μυαλό σας πώς μπορεί να αντιδράσουν οι κάτοικοι;

«Οχι, το αντίθετο, θα έλεγα. Το Μέτσοβο και όλες οι μαγικές εικόνες, μυρωδιές, εμπειρίες της παιδικής μου ηλικίας είναι αυτά που τροφοδοτούν τη γραφή μου, όχι μόνο σε τούτο το βιβλίο αλλά, εμμέσως, σε όλα νομίζω. Και, όχι, δεν σκέφτηκα πώς θα αντιδράσουν οι κάτοικοι, άλλωστε οι περισσότεροι δεν ασχολούνται και πολύ με τη λογοτεχνία. Στο προηγούμενο βιβλίο μου, όμως, μου έκαναν μια παρουσίαση στο λύκειο που ήταν πολύ συγκινητική και καλοφτιαγμένη. Ετσι, στο παιδικό εργαστήρι της Πινακοθήκης έχω τώρα έναν πίνακα που μου έδωσε μια μαθήτριά και εικονίζει ένα πτώμα... Επίσης, ένας ντόπιος, εν αποστρατεία αστυνομικός με βοήθησε να κατανοήσω τον τρόπο λειτουργίας της Αστυνομίας».

Τι σας δυσκόλεψε περισσότερο, η πλοκή ή η γραφή στο συγκεκριμένο βιβλίο;

«Σε αυτό το βιβλίο 100% η γραφή. Ήξερα τη ραχοκοκαλιά των υπο-πλοκών του βιβλίου αλλά δεν ήξερα πώς θα το γράψω. Μου έτυχε να διαβάσω ένα καταπληκτικό βιβλίο προτού το ξεκινήσω, την "Υπόσχεση" του Ντέιμον Γκάλγκουτ. Με ενθουσίασε, γιατί αναγνώρισα έναν τρόπο γραφής όπου με οδηγεί από μόνη της η δική μου γραφή και προσπάθησα να αφεθώ ακόμα περισσότερο σε αυτή την κατεύθυνση. Θέλω να είμαι

BHMAGAZINO

21

Συνέντευξη

Το Μέτσοβο και όλες οι μαγικές εικόνες, μυρωδιές, εμπειρίες της παιδικής μου ηλικίας είναι αυτά που τροφοδοτούν τη γραφή μου, όχι μόνο σε τούτο το βιβλίο αλλά, εμμέσως, σε όλα νομίζω

μέσα στους ήρωές μου, που σε αυτό βοηθάει η πρωτο-πρόσωπη αφήγηση, αλλά δεν γίνεται να γράφεις αστυνομικό σε πρώτο πρόσωπο. Ετσι, σε αυτό το βιβλίο με παίδεψε πολύ η φωνή, που είναι μεν τριτοπρόσωπη, αλλά αρκετά ρευστή».

Η προσωπική εξομολόγηση θα σας ενδιέφερε;

«Αυτή ήταν μια από τις ιδέες που δεν προχώρησα. Ναι, θα ήθελα να γράψω τη συνέχεια του "Δέκα ζωές σε μία", που ήταν για τη ζωή του πατέρα μου και σταματά όταν ξεκινά η πολιτική του σταδιοδρομία και εγώ δεν υπάρχω καν στο κάδρο. Το προσπάθησα πριν από το πρώτο αστυνομικό βιβλίο μου, αλλά δεν έχω βρει ακόμη πώς μπορεί να γίνει. Ίσως να είναι θέμα ηλικίας, αλλά θα με ενδιέφερε να αυτοβιογραφηθώ, αν και τελικά αποφασίζω πως δεν θέλω να το κάνω. Δεν έχω και τόσο ενδιαφέρουσα ζωή να αφηγηθώ».

Γιατί όχι; Τα βιβλία που έχουν ενδιαφέρον είναι εκείνα που διαπνέονται από την ειλικρίνεια του συγγραφέα τους. Απλώς έχει να κάνει με το πόσο έτοιμος είναι ένας άνθρωπος να εκτεθεί...

«Όταν γράφεις προσωπικά, δεν εκθέτεις μόνο τον εαυτό σου αλλά και άλλους ανθρώπους. Φέρνω στο μυαλό μου ορισμένους συγγενείς που θα πέθαιναν αν το έκανα. Επίσης, δεν ξέρω, νιώθω μέσα μου ότι έφτασα στο τέλος της συγγραφής και στο τέλος των μεγάλων εκθέσεων στην Πινακοθήκη ύστερα από την τωρινή, που είναι αφιερωμένη στον Μιχάλη Οικονόμου. Δεν ξέρω βέβαια τι θα γίνει χωρίς τη συγγραφή, γιατί είναι κάτι που κάνω εδώ και τριάντα χρόνια. Θα μου φανεί περίεργο αν το σταματήσω».

Γιατί να το σταματήσετε;

«Βλέπω ότι γίνεται όλο και πιο δύσκολο. Για παράδειγμα, θεωρούσα ότι το αστυνομικό είδος είναι "απλά μαθηματικά", όμως με δυσκόλεψε εκνευριστικά πολύ. Μου πήρε πέντε χρόνια να ολοκληρώσω το βιβλίο. Γίνονται πιο ψυχαναγκαστικά όσο μεγαλώνω και δεν μου αρέσει».

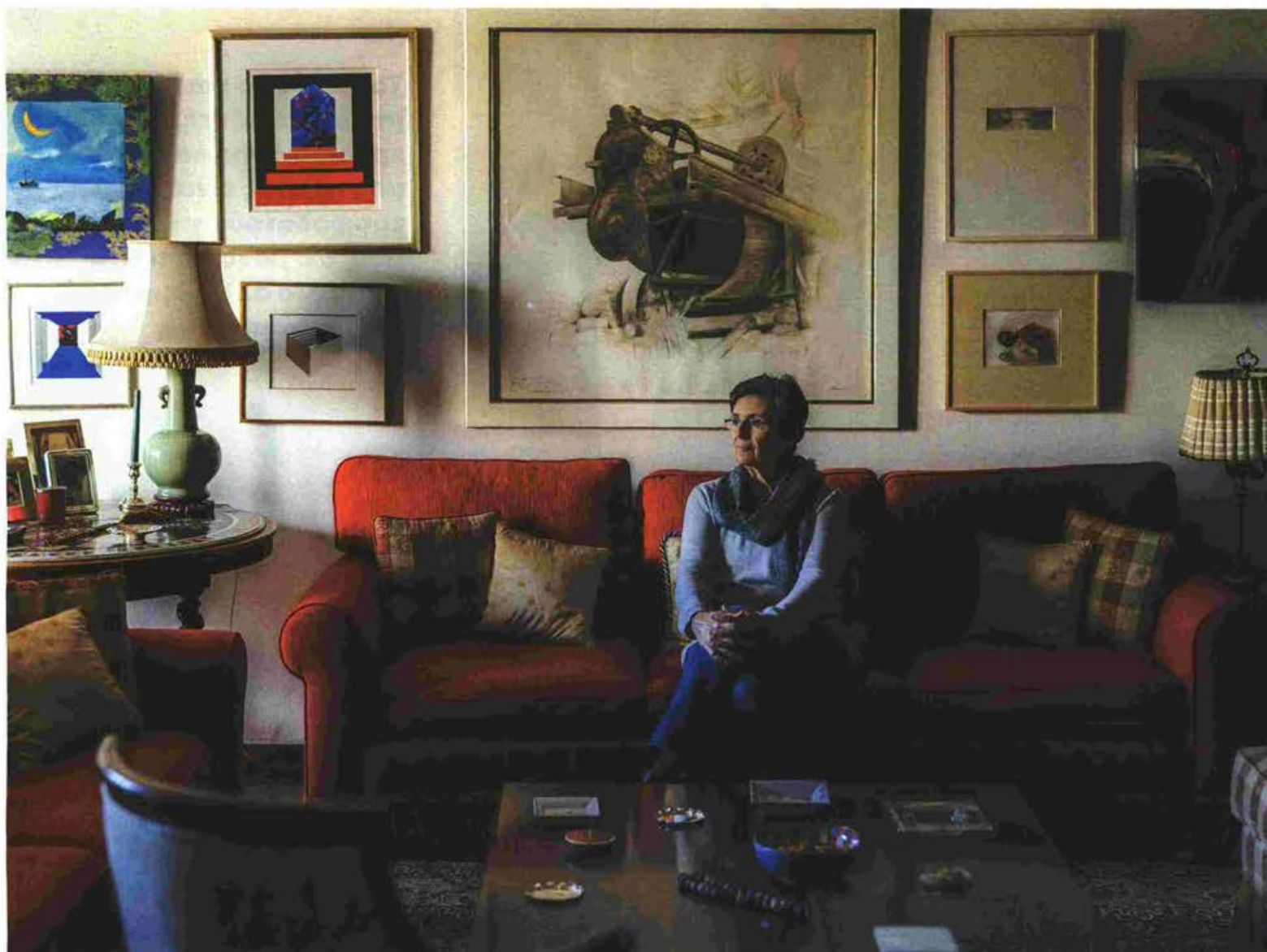
Γιατί να είναι η έκθεση του Οικονόμου η τελευταία μεγάλη έκθεση στην Πινακοθήκη;

«Ετσι λέω μετά από κάθε μεγάλη έκθεση. Η κούραση είναι τεράστια, νομίζεις θα εκραγεί το κεφάλι σου από τις δουλειές. Μου αρέσει, βέβαια, το αποτέλεσμα που βλέπω, τον κόσμο που έρχεται και του αρέσουν οι εκθέσεις και είμαι χαρούμενη και περήφανη για την έκθεση του Οικονόμου. Όμως εφέτος αισθάνθηκα ότι έχω μεγαλώσει για να αντέχω να επωμίζομαι αυτό το βάρος. Είναι δύσκολο, δεν είμαστε Ιδρυμα που έχουμε χρήματα, πρέπει να βασιζόμαστε σε χορηγίες. Τα τελευταία χρόνια αναγνωριστήκαμε, ήμασταν από τα πρώτα μουσεία που έλαβαν την πιστοποίηση του υπουργείου Πολιτισμού, οπότε μπορούμε να λαμβάνουμε τη σχετική ενίσχυση. Μπορούμε να υποστηρίξουμε τον θεσμό των "Δημιουργικών Συναντήσεων" που περιλαμβάνει καλλιτέχνες εν ζωή οι οποίοι εκθέτουν τα έργα τους και έχει έντονο εκπαιδευτικό χαρακτήρα, περιλαμβάνει εργαστήρια με παιδιά ή ενηλίκους».

BHMagazino

22

Συνέντευξη

Βλέπω παντού ανθρώπους που δεν προσπαθούν να βρουν τον εαυτό τους αλλά αυτό που θα κάνει εντύπωση στους άλλους. Είμαστε τελείως ετεροπροσδιοριζόμενοι πλέον

Ποιος θα μπορούσε να ηγηθεί μελλοντικά στην Πινακοθήκη; «Ο γιος μου».

Υπάρχει κάποιο άλλο δημιουργικό πεδίο στο οποίο θα θέλατε να είχατε δοκιμαστεί αλλά δεν το τολμήσατε; «Ήμουν χορεύτρια, ο χορός ήταν η αγάπη μου. Θα μου άρεσε πολύ να γίνω χορεύτρια του Μπεζάρ... Είχα πάει στο Λονδίνο, αλλά εκεί κατάλαβα ότι δεν είμαι σπουδαία. Επίσης το κλίμα της σχολής με τις υποψήφιες χορεύτριες και χορευτές δεν μου ταιρίαζε. Ούτε με ενδιέφερε να γίνω δασκάλα. Είπα, λοιπόν "Δεν αντέχω άλλο, φεύγω", αλλά η μητέρα μου πήρε την ιδιόρρουσα πρωτοβουλία και με έγραψε στο Deree, ενώ εγώ ήμουν στο Μέτσοβο για σκι. Έτσι πήρα το πρώτο μου πτυχίο στη Φιλοσοφία και Ψυχολογία, που μου άνοιξε καινούργιους ορίζοντες».

Το Μέτσοβο είναι ένα σταθερό σημείο αναφοράς στη ζωή σας. Υπάρχει άλλος τόπος με τον οποίο έχετε συνδεθεί κατ' αυτόν τον τρόπο;

«Η Αγγλία, αν και είναι κάτι παλιό πλέον, εξαιτίας των παιδικών αναγνωσμάτων και λόγω της νταντάς μου. Πρωτοδιάβασα ελληνικό βιβλίο στα 12 μου. Μου άρεσε πιο πολύ η Ιντι Μπλάιτον, τα υπέροχα παραμύθια της, τα οποία δεν έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά».

Πώς βλέπετε την κατάσταση στην ελληνική κοινωνία σήμερα, με τα μάτια της ψυχολόγου που υπήρξατε τόσα χρόνια; «Χάλια. Κυριαρχούν η ανοησία, η παραπληροφόρηση και η αλλοτρίωση του εαυτού. Ζούμε για να μας κάνουν like οι άλλοι και όχι για να μας αρέσει, επί της ουσίας, ο εαυτός μας. Εφέτος στη Ρόδο έβλεπα νεαρές και νεαρούς να φωτογραφίζονται παντού για να ανεβάσουν φωτογραφίες τους στα κοινωνικά δίκτυα. Βλέπω παντού ανθρώπους που δεν προσπαθούν να βρουν τον εαυτό τους αλλά αυτό που θα κάνει εντύπωση στους άλλους. Είμαστε τελείως ετεροπροσδιοριζόμενοι πλέον. Πιστεύω

ότι τα κοινωνικά δίκτυα έχουν κάνει μεγάλη ζημιά, πιστεύω όμως ότι φταίει και η οικογένεια. Δεν υπάρχει σεβασμός απέναντι στο παιδί και στη δική του προσωπικότητα, που πρέπει να ανακαλύψει, αλλά επιδιώκεται ο κομφορμισμός στα οικογενειακά πρότυπα, στο "κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν". Γιατί δεν υπάρχουν ενδιαφέρον, χρόνος ή η σχετική αντίληψη για να πράξει κάποιος διαφορετικά».

Εσείς πώς ανακαλύψατε την προσωπικότητά σας;

«Βρισκόμουν ανάμεσα σε δύο κόσμους. Από τη μια αυτόν της οικογένειας, που ήταν πιο καθωσπρέπει, ιδίως η μητέρα μου, και από την άλλη ο "κανονικός" κόσμος. Οι φίλοι μου ήταν πάντα "κανονικοί". Μικρή, όταν τους έφερνα σπίτι, αισθανόμουν πάρα πολύ άσχημα γιατί ήξερα ότι τους έβλεπαν και τους έκριναν. "Δεν σηκώθηκαν όταν μπήκα στο δωμάτιο" μπορεί να έλεγε η μητέρα μου. Το σπίτι μας ήταν αλλιώτικο από το σπίτι των περισσότερων ανθρώπων. Αυτό με προβλημάτισε πολύ, με έκανε να αισθανόμαι ξένη μέσα σε πολλές καταστάσεις. Στο σχολείο βαριόμουν θανάσιμα, σκεπτόμουν ότι κάτι δεν πάει καλά με εμένα. Είχε πιο πολύ να κάνει με τη δυσκολία μου να νιώσω ότι ανήκω κάπου, αλλά χαίρομαι πολύ που και ο γιος μου δεν έχει τέτοιο πρόβλημα με τον εαυτό του. Ούτε εγώ πλέον. Όταν παντρεύτηκα, οι γυναίκες έπαιρναν το όνομα του συζύγου και αισθανόμουν πανευτυχής που λεγόμουν "Ιωάννου". Κάποια στιγμή, όμως, που είδα στην ταυτότητα του γιου μου να γράφει "όνομα μητρός: Ιωάννου" σκέφτηκα "δεν μου αρέσει αυτό, πρέπει κάπου να φαίνεται το όνομα της οικογένειάς μου". Πήγα λοιπόν και άλλαξα το όνομά μου μέσα από μια δύσκολη γραφειοκρατική διαδικασία και το έκανα "Αβέρωφ-Ιωάννου". Είναι ένα όνομα βαρύ, που το θέλουμε, αλλά μας δυσκολεύει κιόλας, γιατί προσελκύει την υπερβολική "αγάπη" ή την απόρριψη. Αυτομάτως. Είναι ένας μπελάς αλλά είναι και ένα δώρο».